

Blaznikovi večeri in drugi pomembni dogodki v letu 2012

V letu 2012 smo v Muzejskem društvu Škofja Loka pripravili devet Blaznikovih večerov, tri razstave, organizirali koncert mešanega pevskega zbora slovenskega doma San Justo iz Buenos Airesa, bili glavni organizatorji srečanja slovenskih pasijonskih krajev in sodelovali na mednarodnem posvetu *Prostovoljstvo kot vrednota za lokalne skupnosti*.

Torek, 17. januar 2012, Galerija Franceta Miheliča, Škofja Loka

Blaznikov večer: POGOVOR Z JUBILANTOM ALFONZOM ZAJCEM, častnim članom Muzejskega društva Škofja Loka

Z jubilantom 80-letnikom Alfonzom Zajcem se je pogovarjal **Tone Košir**. **Alfonz Zajec** živi v rodni Žireh, bil je vodja društvenega pododbora v Žireh, prvi in dolgoletni predsednik Muzejskega društva Žiri, prizadevni soorganizator muzejske zbirke v Žireh ter raziskovalec zgodovinskega, družbenega in gospodarskega življenja na Žirovskem. Za častnega člana Muzejskega društva Škofja Loka je bil imenovan leta 1993, za častnega člana Muzejskega društva Žiri pa leta 2000. Njegova življenjska pot in delo sta predstavljena v pogovoru *Alfonz Zajec, pred njegovo 80-letnico*, ki je bil objavljen v Žirovskem občasniku (41/2011).

V pogovoru se je spominjal tudi sodelovanja s »**podnunci**«, **Blaznikom**, **Debeljakom** in **Planino**, ki so bili leta 1937 glavni ustanovitelji Muzejskega društva Škofja Loka. Blaznika in Planino je spoznal leta 1970, ko je bil v Žireh oblikovan pododbor loškega muzejskega društva, Debeljaka pa je srečal leta 1965, ko je bil na obisku pri svojih sestrah v Buenos Airesu.

Jubilant Alfonz Zajec in Tone Košir.

(foto: Aleksander Igličar)

Torek, 14. februar 2012, velika predavalnica Gimnazije Škofja Loka
HOMMAGE á TONE LOGONDER (1932–1987–2012)

Ob 80. obletnici rojstva in 25. obletnici smrti akademskega kiparja Toneta Logondra smo v sodelovanju z Gimnazijo Škofja Loka pripravili spominski večer, katerega pobudnik in organizator je bil **Alojzij Pavel Florjančič**.

Lahko rečemo, da je bil Tone Logonder loški mestni kipar, saj je v mestu postavljenih veliko njegovih del: kip Jurija in Agate pred Namo, kip matere v Podlubniku, Groharjev kip v Groharjevem naselju, relief na pročelju knjižnice idr.. Ena njegovih najbolj prepoznavnih stvaritev je monumentalni kip slikarja Ivana Groharja, ki je bil postavljen v Sorici leta 1981, ob 70. obletnici njegovega rojstva (več o dogodku lahko preberete v ločenem prispevku).

Petek, 9. marec 2012, Sokolski dom, Škofja Loka

- Predstavitev **PASIJONSKIH DONESKOV 2012/7**
- Odprtje razstave **PASSIO AMORIS**, akademskega slikarja **MATEJA METLIKOVIČA**
- Odprtje razstave ilustracij **PASIJON UBOGIH**, akademske kiparke **NEVE GRCE**
- **2. SREČANJE SLOVENSКИH PASIJONSKIH KRAJEV**

V okviru **Dnevv Škofjeloškega pasijona 2012** smo pripravili predstavitev *Pasijonskih doneskov 2012/7*, ki jih je, tako kot vse dosedanje, uredil **Alojzij Pavel Florjančič**. Pesnik **dr. Andrej Capuder** je prebral nekaj verzov iz pesnitve **Pasijon ubogih**, ki jo je napisal po vzoru Škofjeloškega pasijona. Del pesnitve je objavljen v Pasijonskih doneskih, v celoti pa je v knjižni obliki izšla pri založbi Novi svet.

V sodelovanju s Kulturnim centrom Sokolski dom smo pripravili razstavo akademskega slikarja **Mateja Metlikoviča**, z naslovom *Passio Amoris*. Umetnika

Mag. Aleksander Igličar, urednik Alojzij Pavel Florjančič, slikar Matej Metlikovič, slikarka Neva Grce, pesnik dr. Andrej Capuder in umetnostni zgodovinar mag. Andrej Doblehar. (foto: Milena Igličar)

in razstavo je predstavil umetnostni zgodovinar **mag. Andrej Doblehar**. V hodniku Sokolskega doma je bila na ogled tudi razstava ilustracij pesnitve *Pasijon ubogih*, akademske kiparke **Neve Grce**. V kulturnem programu je nastopila **vokalno-glasbena skupina His Master's Voice band** iz pobratenega mesta **Tabor na Češkem**.

Pred tem je popoldan potekalo **2. srečanje slovenskih pasijonskih krajev**, na temo ***Komu in zakaj pasijoni danes***. Na srečanju sta navzoče uvodoma nagovorila pobudnik srečanja **Alojzij Pavel Florjančič** in loški župan **mag. Miha Ješe**. V nadaljevanju so svoja razmišljanja predstavili **kapucin Štefan Kožuh**, gvardijan loškega kapucinskega samostana, **Borut Gartner**, režiser Škofjeloškega pasijona 2009, **Nejc Ilc** iz Ribnice, **Miha Trpin** iz Višnje Gore in **Luisa Maria Ruhdorfer** z avstrijske Koroške. Gospa Ana Florjančič je prebrala razmišljanje **Irme Krečič Slejko** z Vipavskega križa. Njihovi prispevki so objavljeni v Pasijonskih doneskih 2013/8.

Četrtek, 15. marec 2012, Galerija Franceta Miheliča, Škofja Loka

Blaznikov večer: ARHEOLOŠKO JAMSKO NAJDIŠČE DIVJE BABE V DOLINI IDRIJCE IN NEANDERTALSKA PIŠČAL

Navzoče je uvodoma pozdravil **Jože Štukl**, organizator večera in skrbnik Blaznikovih večerov v izvršnem odboru Muzejskega društva Škofja Loka. V nadaljevanju je arheolog **dr. Matija Turk** predstavil potek izkopavanj v jami Divje Babe pod Šebreljami nad dolino Idrije. V jami je bila najdena tudi neandertalska piščal iz stegenske kosti mladega medveda, ki naj bi bila stara med 50 000 in 60 000 let in je najstarejše doslej najdeno glasbilo na svetu.

V drugem delu večera je akademski glasbenik **Ljuben Dimkaroski** neandertalsko piščal prikazal kot glasbilo. Na repliki, ki dosegata zmogljivost glasbenih inštrumentov, je zaigral slovenske ljudske in klasične pesmi. Replike piščali izdeluje sam, z igranjem na njih pa se je predstavil že marsikje po svetu.

Torek, 10. april 2012, Galerija na Loškem gradu, Škofja Loka

– Predstavitve knjige 40 LET SEVERJEVIH NAGRAD

– Odprtje razstave portretnih fotografij Staneta Severja PODOBE KARIZME

Vsebino knjige, ki je izšla kot 27. naslov v naši knjižni zbirki Doneski, je predstavil urednik **Marko Črtalič**. Predstavitve se je udeležilo veliko udeležencev, med njimi so se mnogi še živo spominjali zadnje premiere velikega slovenskega igralca **Staneta Severja**, monodrame *Krotko dekle*, ki jo je odigral decembra leta 1970, v galeriji na Loškem gradu. Med udeleženci je bil tudi **Lojze Malovrh**, prvi predsednik Sklada Staneta Severja.

Urednik knjige 40 let Severjevih nagrad Marko Črtalič.

(foto: Aleksander Igličar)

Ob izidu knjige je **Loški muzej Škofja Loka** pripravil razstavo portretnih fotografij igralca Staneta Severja, z naslovom *Podobe karizme*. Na razstavi je bilo prikazanih več kot 40 Severjevih portretnih fotografij fotografov **Vlastje Simončiča**, **Leona Dolinška** in **Željka Stevanića**. Razstavo je pripravil kustos Loškega muzeja **Boštjan Soklič**.

Sreda, 25. april 2012, Galerija Franceta Miheliča, Škofja Loka

Blaznikov večer: PRAZGODOVINSKI MAGIJSKI SIMBOLI IN NJIHOVA KONTINUITETA

Večer je pripravil **Andrej Rant**, upokojeni zobozdravnik in dolgoletni član Muzejskega društva Škofja Loka, ki že več kot 30 let proučuje prazgodovinsko duhovno kulturo v Evropi, izvor predkrščanskih verovanj, praznikov in običajev ter etimologijo slovenskih besed in istoizvornih izrazov v drugih evropskih jezikih. V predavanju je predstavil izvor in pomen prazgodovinskih znakov ter simbolov, ki so v ljudski umetnosti in običajih preživeli vse do današnjih dni.

Andrej Rant (foto: Aleksander Igličar)

Torek, 29. maj 2012

- **Koncert mešanega pevskega zbora slovenskega doma San Justo iz Buenos Airesa, cerkev sv. Jurija, Stara Loka**
- **Odprtje razstave *BARA REMEC, ilustratorka del Tineta Debeljaka*, vhodna avla Gimnazije Škofja Loka**

Pevci zbora San Justo, pod vodstvom zborovodkinje **Andrejke Selan Vombergar**, so navdušili poslušalce, ki so napolnili starološko cerkev sv. Jurija. V prvem delu koncerta so pevci izjemno občuteno zapeli slovenske pesmi, v drugem delu pa, preoblečeni v ponče, živahne argentinske pesmi. Izjemnega navdušenja je bila deležna maša *Misa criolla*, argentinskega skladatelja Ariela Ramireza, v kateri je blestel solist **Marcelo Brula**.

Na duhovni ravni je bil osrednja osebnost večera znameniti Ločan **dr. Tine Debeljak**, soustanovitelj Muzejskega društva Škofja Loka, saj je ravno njegova ustvarjalna dediščina pripeljala do gostovanja zbora San Justo v Škofji Loki. Zborovodkinja Andrejka Selan Vombergar je poročena z Debeljakovim vnukom, fotografom Markom Vombergarjem, v zboru prepeva tudi njun sin **Marjan**, Debeljakov pravnuk. V Debeljakov spomin so pevci zapeli pesem Pisemce, za katero je Debeljak napisal besedilo.

Pred koncertom je bila v vhodni avli Gimnazije Škofja Loka odprta razstava *Bara Remec, ilustratorka del Tineta Debeljaka*. Na panojih je bila predstavljena

življenjska pot in delo umetnice **Bare Remec** (1910–1991), ki je veliko umetniškega ustvarjanja namenila likovni opremi knjižnih del in drugih izdaj svaka dr. Tineta Debeljaka. Bara Remec je širši javnosti žal premalo poznana, saj je po 2. svetovni vojni odšla v Argentino. Mnogi jo imajo za eno največjih slovenskih likovnih umetnic. Slikarka Bara Remec je povezana tudi s Škofjo Loko, saj je leta 1936 za odrsko uprizoritev Škofjeloškega pasijona, ki je bila za sedanjo šolo Škofja Loka-Mesto, narisala impozantno kuliso »loškega placa«. Škofjeloški pasijon je bil leta 1936 v Škofji Loki, v priredbi in režiji Tineta Debeljaka, uprizorjen po več kot 150-tih letih.

Avtorica razstave je bila **Helena Janežič**, vodja zbirke tiskov Slovencev zunaj Republike Slovenije v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani in podpredsednica Muzejskega društva Škofja Loka. Na odprtju razstave so zapeli pevci zbora San Justo, Debeljakova vnukinja **Mojca Vombergar** pa se je v nagovoru spominjala stare tete Bare in atka Tineta.

Mešani pevski zbor San Justo, pod vodstvom Andrejke Selan Vombergar, med koncertom v cerkvi sv. Jurija v Stari Loki. (foto: France Stele)

Sreda, 13. junij 2012, Sokolski dom, Škofja Loka

Predstavitev 58. številke LOŠKIH RAZGLEDOV

Vsebinsko nove številke *Loških razgledov* 58/2011 sta predstavili urednica **Judita Šega** in avtorica **Mojca Ferle**, ki je spregovorila o življenju in delu častne dvorne dame Franje Tavčar (1868–1938), širšemu krogu ljudi najbolj poznane kot žena pisatelja Ivana Tavčarja. V njeni predstavitvi smo spoznali široko družbeno, predvsem karitativno delovanje Visošče (Visoške gospe, kot jo je rad poimenoval mož Ivan Tavčar) v tedanjem ljubljanskem in širšem slovenskem meščanskem življenju.

Urednica Loških razgledov Judita Šega in avtorica Mojca Ferle na predstavitvi 58. številke Loških razgledov. (foto: Aleksander Igličar)

Petek, 30. junij 2012, Sokolski dom, Škofja Loka

Mednarodni posvet *PROSTOVOLJSTVO KOT VREDNOTA ZA LOKALNE SKUPNOSTI*

Občina Škofja Loka je kot partnersko mesto v Evropskem projektu *Prostovoljstvo nas povezuje* organiziralo mednarodni posvet, ki je potekal od 28. do 30. junija. Poleg Škofje Loke v projektu sodelujejo še mesta Neuville-la-Roche (Francija), Magherani (Romunija) in Penela/Rabacal (Portugalska). Glavna organizatorica posveta je bila **mag. Andreja Ravnihar Megušar**.

Na posvetu je pomen prostovoljstva v Muzejskem društvu Škofja Loka predstavil predsednik **mag. Aleksander Igličar**.

Sreda, 26. september 2012, Sokolski dom, Škofja Loka

Blaznikov večer: »SAMO, KDOR JE DEDIČ, MORE BITI PIONIR« (A. J. Heschel), pogovorni večer z akademikom Zorkom Simčičem

V okviru Dnevoev evropske kulturne dediščine smo pripravili pogovorni večer z akademikom Zorkom Simčičem, s katerim sta se pogovarjala **Tone Rode**, direktor Družine, in **mag. Aleksander Igličar**, predsednik Muzejskega društva Škofja Loka. Ločani in mnogi udeleženci od drugod so napolnili Kristalno dvorano Sokolskega doma in s tem izrazili spoštovanje akademiku Zorku Simčiču.

Pisatelj **Zorko Simčič** (rojen 1921) ima izjemno zanimivo življenjsko pot, na kateri je doživel mnogo preizkušenj. Rojen je bil v Mariboru, v družini, ki se je pred italijanskim nasiljem umaknila iz Goriških Brd. Po 2. svetovni vojni ga je življenjska usoda, kot mnoge druge Slovence, popeljala v Argentino, leta 1994 se je z družino vrnil v Slovenijo. Njegov najbolj znan roman je *Človek na obeh straneh stene* (napisan leta 1957), za katerega je leta 1993 prejel nagrado Prešernovega sklada. Leta 2011 je postal redni član Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Za življenjsko delo je februarja 2013 prejel Prešernovo nagrado.

Akademik Zorko Simčič v predzdverju Sokolskega doma.
(foto: France Stele)

V prvem delu večera se je pogovor nanašal na najnovejši Simčičev roman *Poslednji deseti bratje*, ki je izšel januarja 2012. Roman je bil zasnovan konec 60. let, v Buenos Airesu in na Danskem, dokončan pa zadnja leta, večinoma na Visokem v Poljanski dolini, v apartmajih Cvetje v jeseni. Pisatelj je omenil, da je za opise lepote narave in rož navdih dobil ravno v okolici Visokega. Roman se navezuje na starodavni motiva desetništva, ko je moral deseti otrok v družini od doma, da bi zadoščeval za pretekle zablode v družini in preprečeval morebitne prihodnje. Pisatelj je motiv desetništva prenesel na življenjsko pot 21 oseb, ki jih je usoda 2. svetovne vojne popeljala na različne konce sveta. Vedeli so »zakaj« so šli od doma, skozi njihove zgodbe pa pisatelj postavlja vprašanje »za kaj« so morali iti,

v smislu desetniškega zadoščevanja – za njih same?; za njihove družine?; za ves slovenski narod?. Pisatelj ne da končnega odgovora in ga prepušča bralcu, prihodnosti oziroma večnosti. Ob koncu večera je ddr. Marija Stanonik roman *Poslednji deseti bratje* označila za največji slovenski roman, ki se s tematiko navezuje na čas 2. svetovne vojne, s samo vsebino pa odslikava še kako aktualne dileme sedanjega globalnega človeka oziroma človeštva.

V drugem delu večera je akademik Zorko Simčič obširneje spregovoril o filozofu **Milanu Komarju**, in sicer ob tretjem ponatisu njegovih razprav in esejev *Pot iz mrtvila*, ki jih je izdala Založba Družina. Milan Komar je bil Simčičev sovrstnik (rojena sta istega leta), bližje pa sta se spoznala in sodelovala v Argentini. Milan Komar je del mladosti preživel v Škofji Loki, kjer je njegov oče služboval kot davčni uslužbenec. Simčič meni, da je Milan Komar največji slovenski filozof, ki pa je žal v stroki in tudi širše spregledan. Poudaril je, da je imel Milan Komar izjemno lepe spomine na Škofjo Loko ter osebno in filozofsko prepričanje, da se človekova osebnost v največji meri oblikuje v času otroštva. Vse to sije tudi iz soneta *Škofji Loki*, ki ga je Komar zapisal ob praznovanju tisočletnice našega mesta. Zorko Simčič je filozofa Milana Komarja in njegovo delo obširneje predstavil v *Loških razgledih* 55/2008.

Akademik Zorko Simčič v pogovoru z mag. Aleksandrom Iglčarjem in Tonetom Rodetom. (foto: France Stele)

Četrtek, 8. november 2012, Galerija Franceta Miheliča, Škofja Loka

Blaznikov večer: IZPODNEBNIKI (METEORITI) NA SLOVENSKEM

Na naravoslovnem Blaznikovem večeru je **prof. dr. Dragan Božič** z Inštituta za arheologijo ZRC SAZU v Ljubljani predstavil izpodnebnike oziroma meteorite na Slovenskem. V prvem delu večera je predstavil bogato mineraloško zbirko barona Žige Zoisa (1747–1819), ki je obsegala okrog 5 000 primerkov. Večina zbirke je danes shranjena v Prirodoslovnem muzeju Slovenije. V zbirki je imel tudi tri meteorite, in sicer kamnitega iz Stonaržova na Moravskem, železnega iz Loketa na Češkem in kamnito-železnega iz Krasnojarska v Sibiriji.

Na ozemlje današnje Slovenije so padli oziroma so bili doslej najdeni trije meteoriti. Prvi je padel na zemljo 31. marca 1908, blizu kraja Avče ob reki Soči, drugi je priletel iz vesolja 9. aprila 2009, na Mežakljo nad Jesenicami, tretji je bil najden 5. novembra 2009, v gozdu blizu Javorij, kjer ga je našel domačin

Vladimir Štibelj, ko je delal novo gozdno pot. Javorski meteorit je v *Loških razgledih* 57/2010 obširneje predstavil geolog Alojzij Pavel Florjančič, ki je imel pomembno vlogo pri njegovem prepoznavanju.

Restavriranje freske iz zidne niše na opornem zidu Nunskega vrta

Za zaključek predstavitve najpomembnejših dogajanj v Muzejskem društvu Škofja Loka v letu 2012 moramo omeniti še zaključek restavriranja freske, ki je bila v zidni niši na opornem zidu **Nunskega vrta**. Na zboru članov Muzejskega društva marca 2010 je član **Marko Vraničar** opozoril, da je freska v zelo slabem stanju in obstaja velika nevarnost, da bo zaradi puhlosti zidnega ometa odpadla. Pobudo smo posredovali strokovnim službam na Občini Škofja Loka in pristojnemu zavodu za varstvo kulturne dediščine. Za restavriranje freske se je osebno zavzel župan mag. Miha Ješe in konec leta 2011 je bila freska strokovno odstranjena in predana v restavriranje. Ogled restavrirane freske je bil na Loškem gradu 1. avgusta 2012, ob odprtju parkirišča na Nunskem vrtu. Več o poteku restavriranja in umetnostno-zgodovinski vrednosti freske nam je povedal **Boštjan Soklič**, kustos Loškega muzeja:

Freska, sneta s stene niše opornega zidu nunskega vrta v Škofji Loki, je brez dvoma kakovostno likovno delo, ki ima poleg likovne vrednosti še zgodovinsko in emocionalno vrednost. Ker so iz druge polovice 19. stoletja freske v kontekstu zunanjih prostorskih zasnov in ureditev redke, je njena vrednost še večja. Že pozicioniranje samega motiva v stensko nišo je posebnost, izbira motiva prav tako. **Motiv Kristusa z otroki** je sicer navzoč v zahodnoevropski umetnosti, a je redek. Običajno se pojavlja v tabelnem slikarstvu (olje na platno, olje na les, tempera na les), redkeje pa v sakralni umetnosti. Loška freska je glede na vsa našeta dejstva pomembno delo. S prenosom v prostore Loškega muzeja smo jo zaščitili pred možnim dokončnim propadom (plesen, onesnaženost zraka, vandalizem ipd.).

Fresko pripisujemo Janezu Šubicu, loškemu podobarju, dejavnemu v drugi polovici 19. stoletja, ne samo v Škofji Loki in njeni okolici, temveč tudi na širšem področju Slovenije. Gre za klasično freskoslikarstvo, za stensko tehniko slikanja s pigmenti na svež apnen omet. Vsebina freske se navezuje na priliki iz Markovega in Matejevega evangelija, v katerih se Kristus pojavlja z otroki. Za njim so apostoli, ki so ljubosumni, ker se Kristus posveča otrokom. Posebnost loške upodobitve je sam lik Kristusa. Ta namreč ne sledi sirskega ali bizantinskega modelu s temnimi lasmi. Loški Kristus iz niše nunskega vrta bolj spominja na renesančnega viteza z urejenimi lasmi rdečkaste barve. Je pa zanimiv podatek, da se Kristus z rdečimi lasmi prvič omenja v indijskih virih iz 6. in 7. stoletja. Na freski je dobro viden tudi golobradi Janez Evangelist in seveda biblijska krajina, predstavljena s palmo v ozadju. Stil, barvitost in način izvedbe razodevajo avtorjev naslon na srednjeveške in renesančne stenske slikarije s tematiko iz Kristusovega življenja ter freskantovo poznavanje tako domače kot severno italijanske likovne umetno-

sti. Na freski prepoznavamo tipične italijanske vplive starejših umetnostnih obdobij, predvsem renesanse.

Fresko so s stene niše sneli strokovnjaki Restavratorskega centra iz Ljubljane, ki so jo tudi restavrirali, muzealci Loškega muzeja pa smo zanjo našli primerno mesto na Loškem gradu. Freska je bila loški javnosti prvič predstavljena 1. avgusta 2012, po slavnostni otvoritvi novega parkirišča na nekdanjem nunskem vrtu. Ob tej priložnosti si jo je ogledalo vsaj 50 obiskovalcev. Ker smo jo umestili v stalno zbirko na prehodu med pritličjem in spodnjimi, prenovljenimi prostori v vzhodnem delu Loškega gradu, jo vidijo praktično vsi naši obiskovalci, ki si muzejske zbirke ogledujejo bolj študijsko. Slutimo, da freska z motivom Kristusa in otrok ni bila edina slikarija v zasnovi obzidja. Logično bi bilo, da bi sledove polikromacije našli še v kakšni od preostalih niš. Mogoče stroko čaka še kakšno presenečenje, loško javnost pa tudi. Glede na vse kakovosti, ki jih ima freska domnevnega avtorja Janeza Šubica, ima za tisočletno mesto neprecenljivo vrednost, zasluži pa si tudi širšo pozornost tako strokovne kot laične javnosti.

Kustos Boštjan Soklič pred restavrirano fresko z Nunskega vrta.